

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

R. D.

Cím:

Hekler Antal

Forrás:

Nemzeti Újság

Bn.

(Hely)

1942 II. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Hekler Antal

Idő

"1942"

Személy

Hekler Antal

1882 február 1-én született, most tőlténé be hatvanadik életévét. Két évvel ezelőtt, 1940 március 3-án távozott az élők sorából s e két évszám, mely 58 évet ke-retez, viszonylagos rövidségével is örök életet és halhatatlanságot biztosított a tudósnak. Két évvel ezelőtt hagyta cserben a magyar és az európai tudományos életet, de szélesen kiterjedt munkássága, új fölfedezései, vagy az örök művészetet mindig egyforma hitttel tisztelő szelleme ma is teljes egészében él és működik. A tudós halála nagy hiányokat hagyhat hátra, melyeket be nem fejezett kutató munkája, távolabbi ötletei; és egyben biztos eredményeket is, melyeket elért és kipróbált tételei jelölnek. Az idők múltán tisztultabbá válik a nagy szellem alakja, biztosan rajzolódna jellemének, egyéniségének legszebb vonásai. De az emlékezés ismét közzé varázsolja, elfeledett, vagy feledésbe merülő epizódokat elevenít föl életéből. Ötvennyolc éve alatt örökké éber, kutató szelleme az európai művelődés legszelebb területeit járta. Nem elégedve meg szigorúan körülvonalazható tudományos főadataival, újabb és újabb területeket vont érdeklődési körébe, egyrészt mindentől független és kizárólag az örök szépet fürkésző vágytól hajtva, vagy másrészt, hogy szélesebb alapokat teremtsen; nagyobb távlatokat járasson meg szaktudományával. Ilyen értelemben emelkedett fölül egész élete a rideg tudós fokalmán és melegedett át valóban

emberive, az igaz szépségek igaz barátjává. Egyforma őszinteséggel tisztelte az emberi művelődés minden korszakát és faját. Ugyanolyan biztossággal ítélte az archaikus görög szobrok vagy a legujabb művészi törekvések sorában. Tárnyilagos szemlélete alig ismerhetett különbséget az egyes stílusok között. Egyéni érzései félreálltak az utból, ha biztos ítéletre volt szüksége. Minden művészi megnyilatkozást az emberi élet természetes következményének vallott. Így illeszkedett egymás mellé, egyenlő értékkel a különböző korok és nemzetek műem'ekéi, ilyen elvek alapján lehetett meggyőződéses, komoly kutatója a magyar művészi multnak is.

Tudós pályája 1904-ben a müncheni egyetem filozófiai karán kezdődik, ahol a nagyhirű Furtwängler Adolf professzor tanítványa. Előzőleg itthon már jogi doktorátust szerzett, s 1907 novemberében teszi le második doktori vizsgáját *summa cum laude* eredménnyel, mely a classica archeológia tudorává avatta. Közben 1905 tavaszán Párisban tesz hosszabb tanulmányutat s a legkiválóbb francia régészprofesszor Collignon előadásait hallgatja. Ilyen alapos fölkészültséggel tér haza tanulmányai befejezése után. Először a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba nevezik ki fogalmazó gyakornokká, majd nem sokkal később a Nemzeti Múzeum szolgálatába lép. 1914 tavaszán kerül a Szépművészeti Múzeumba, ahol az antik szobrászati gyűjtemény vezetője lesz. A

kezdemenyezésere megvásárolt szobrászati gyűjteményt több vétellel gazdagította, érdeme a 650 darabra rugó pompás terrakotta gyűjteményünk is. 1916-ban új állomásán, a konstantinápolyi Magyar Tudományos Intézet vezető helyén tölti be tudományos föladatát. Az intézet kiadványai a török-magyar vonatkozások széles tárgykörét ölelték föl.

1912-ben a budapesti tudományegyetem magántanárrá habilitálja, majd hat év multán a művészettörténet nyilvános rendes tanárává nevezik ki. 1926-tól három évig a Turul Szövetség primus magistere s jelentékenyen vesz részt a nemzeti ifjúság megszervezésében. Ekkor tölti be a filozófiai kar dékáni, majd prodékáni tisztségét, megszervezi a borszlói Magyar Hetet, amelyben huszonhárom budapesti egyetemi tanár tart előadásokat a borszlói egyetemen. Vendégként maga is számos előadást tart a legtávolabbi külföldi városokban. 1937—38 első félévében a berlini egyetem csereprofesszora. Számos külföldi muzeumban végzett eredményes kutatómunkát. Legjelentősebb fölfedezései, melyekről annakidején a lapok is hosszasan számoltak be, az athéni Nemzeti Múzeum anyagához fűződnek, — ennek raktáraiból a nagyfontosságú görög arcmások egész sorát hozta napfényre. Az ő szorgalma és készütsége gazdagította ekkor a Platon, Aristoteles, Homeros, Menandros stb. kutatást. A Magyar Tudományos Akadémia 1920-ban levelező, majd 1934-ben rendes tagjai sorába választotta, 1935 óta pedig rendes tagja a Kisfaludy Társaságnak. A magyar

tudományos társaságok mellett számos külföldi társaság is tagjává választotta.

Biztosan és következetesen fejlődik tudományos pályája. Elért eredményei: méltatása készütsége, de biztosabb és tisztább modon adnak számot egyéniségéről és gondolkodásmódjáról majd kis könyvtárat megtöltő kötetei. Első érdeklődése a görög és római művészetek területei felé vonják, mintha alapjaiban akarná hatalmas egészé építeni az európai művészetek egész menetét. Nemzetközileg elismert kutatója az antik arcművészetnek, fölfedezései mellett számos összefoglalást ír. Egyik legnagyobb-szabású munkája a görög és római arcképszo-brászat történetéről szól. De elméleti kérdésekkel is foglalkozik, a szobrászati stílus problémáit, a görög isteneszmény és arcmás kapcsolatait vagy a klasszicizmus jelentőségét és térfoglalását az ókori művészetekben firtatja. Új szempontból világítja meg Michelangelo rokonságát az antik művészekével, majd szélesíti a kört, Leonardoval foglalkozik és 1931-től 33-ig írja meg közismert és tömör összefoglalásait: az antik művészetéről, a középkorról és renaissance-ról, az újkorról, majd a magyar művészet történetéről. Ilyen előzmények után lát hozzá, hogy az elhanyagolt magyar műveltség régebbi történetét is tisztázza. Utolsó éveiben szinte kizárólag a magyar művészet problémája foglalkoztatja. Már a Klebelsberg-emlékkönyvben vázolja programját, melyet mind a maga erejével, mind pedig az irányításá mellett dolgozó tanítványokkal

kivan betölteni. Az intézetében készült doktori értekezések elsősorban a fölis- mert nagy hiányokat kívánják pótolni s ezért lett első szószólójává kevésbé ismert és kevésbé méltányolt barokk művésze- tünknek. Komolyan készült nagy munká- jára, mely a magyar művészettörténet teljes összefoglalását szolgálta volna. Elő- zetes tanulmányaiból már biztos követ- keztetést lehet levonni e nagy mű egyes részleteire, ily módon tisztázta a magyar- országi barokk szobrászat európai helyze- tét. Posthumus kötete ismét első mun- kásságának területe felé kanyarodva, a híres görög férfiak arcmásaival foglalko- zik. Utolsó részleteiben meg nem valósi- tott problémaköre Mátyás király alakja köré csoportosul. Fölfogása túlnőtt az eddigi Mátyás jellemzések keretein. A mecénás mellett elsősorban a kulturpoli- tikusra akart rámutatni.

Legfontosabb tudományos munkáit szervesen egészítik ki kisebb tanulmá- nyai, közleményei és cikkei, melyek a hazai, valamint az előkelő külföldi szak- folyóiratokban jelenték meg. A felsorolt adatok, tudományos életének eredményei csupán egyik oldalát világítják meg egyé- niségének. A másik, a közvetlen tanár és tanítványainak barátja, csak ismerősei- nek emlékezetében él. Vagy pontosabban rajzolva arcélét meg kell említeni kiváló előadóképességét is, mely az egyetemi hallgatóságon kívül számos idegent von- zott óráira. Őszinte, mély hite és lelke- sedése élővé varázsolhatják alakját min- den időkben.

R. D.